

**DETERMINAREA SAU ÎNLESNIREA SINUCIDERII
(Studiu de drept penal)**

Olga COMAROVA

CZU: 343.614

comarova.olga@yahoo.com

In this article we have analyzed the crime of incitement to commit suicide or facilitating suicide. We did a study comparing the criminals laws of other states that regulate this crime, we have analyzed the evolution of this crime in the criminal law of RM from the first appearance till present. We analyzed the objective and subjective elements of the crime provided in art. 150 of the Criminal Code.

Sinuciderea ocupă un loc special printre cauzele decesului prematur. Acest fenomen s-a petrecut în toate timpurile, la diferite popoare. În prezent, sinuciderea și tentativa de a se sinucide sunt pedepsite penal numai în câteva țări, deși încă în secolul XX aceste componente de infracțiuni erau destul de răspândite. Cu toate acestea, în unele țări, tentativa de sinucidere rămâne o faptă pentru care este prevăzută pedeapsa penală. În conformitate cu Codul penal al statului Brunei (art.309) [1] și al Indiei (art.309) [2], acea persoană care încearcă să se sinucidă și face orice acțiune față de săvârșirea unei astfel de infracțiuni se pedepsește cu închisoare pentru un termen cel mult de un an sau cu amendă, sau se aplică ambele concomitent.

Obiectul juridic special al infracțiunii de determinare sau înlesnirea sinuciderii îl formează relațiile sociale cu privire la viața persoanei [3, p.146]. Trebuie de menționat că prin această infracțiune făptuitorul atentează nu numai la viața unei persoane, răul poate fi provocat și *altor relații sociale*, ceea ce sugerează prezența unui obiect juridic special multiplu. În calitate de obiect ale acestei infracțiuni, în unele cazuri, poate să fie sănătatea, onoarea și demnitatea persoanei care s-a sinucis sau care a avut tentativa de sinucidere. Decizia de a pune capăt vieții provine de la însăși victimă, însă apare după impactul negativ la demnitatea, onoarea și sănătatea persoanei. Este greșit dacă o să afirmăm că demnitatea, onoarea sau sănătatea persoanei sunt întotdeauna obiecte la care se atentează făptuitor, această o să dea posibilitatea săvârșirii infracțiunii doar cu intenție directă, ceea ce nu

va permite legii penale să acopere o parte semnificativă a infracțiunilor reale.

Conform cercetărilor făcute în Federația Rusă, pot fi evidențiate următoarele categorii de persoane care sunt predispuse să devină *victime* acestei infracțiuni: 1) Minorii – aproape jumătate din cazuri practice implică persoane sub vârsta de 18 ani, aceasta poate fi datorată faptului ca ei sunt mai vulnerabili, și nu se simt protejați de către adulți; 2) Femeile adulte care se confruntă direct cu violență în familie; 3) O categorie specială sunt reprezentanții militarilor de recrutare. Printre ele sunt multe persoane cu nivel mental diferit, precum și cu statut social și stare fizică [4].

Fapta prejudiciabilă, prevăzută la art.150 CP RM, cunoaște două modalități normative cu caracter alternativ: 1) determinarea sinuciderii sau a încercării de sinucidere; 2) înlesnirea sinuciderii sau a încercării de sinucidere. Fapta prejudiciabilă a infracțiunii prevăzute la art.150 CP RM poate fi exprimată atât sub formă de acțiune, cât și sub formă de inacțiune. Exemplul inacțiunii de determinare la sinucidere este inacțiunea persoanelor care sunt obligate să aibă grijă de altă persoană (părinții în raport cu copiii mici, copiii în relația cu părinții cu dizabilități etc.) și care nu își îndeplinesc îndatoririle.

Urmările prejudiciabile, în cazul infracțiunii prevăzute la art.150 CP RM, se exprimă sau în sinuciderea persoanei, sau în tentativa de sinuciderea acesteia. Constituie o problemă importantă distincția dintre încercarea de sinucidere și parasuicidul, adică o demonstrație a dorinței de a se sinucide, fără intenție reală de a o face. Cel mai răspândit punct de vedere asupra problemei vizate *supra* este că victima trebuie să facă tot posibilul că moartea ei să survină, dar aceste urmări nu trebuie să survină din cauza unor factori ce nu depind de voința victimei, pentru că dacă acțiunile făptuitorului au condus doar la pregătirea victimei la sinucidere, sau dacă victima se prefacă că încearcă să se sinucidă, art.150 din CP RM nu poate fi aplicat, făptuitorul în acest caz este supus răspunderii pentru altă faptă, conform altui articol, dacă acțiunile lui conțin o altă infracțiune.

Latura obiectivă a infracțiunii analizate nu poate fi realizată fără participarea însăși a victimei, care constă în punerea în aplicare a unei decizii involuntare cu privire la sinucidere. Adică cu urmarea prejudiciabilă a faptei – sinuciderea victimei sau încercării asupra ei, infrac-

torul are o relație indirectă, deoarece urmarea prejudiciabilă rezultă din acțiunile victimei însăși.

Există și problema determinării legăturii cauzale dintre o faptă și urmarea în cazurile în care victima însăși indică absența acesteia. Vorbim despre scrisori de sinucidere în care se raportează că nimeni nu are vina în moartea persoanei. Pe de o parte, poziția victimei nu are caracter hotărâtor în luarea deciziei asupra pornirii dosarului penal, iar pe de altă parte, oare putem să tragem concluzia că exista componenta infracțiunii prevăzute de art.150 CP RM, dacă sinucigașul clar și explicit a indicat în scrisoarea de sinucidere că a pus capătul zilelor după voința proprie și cere ca nimeni să nu fie vinovat în aceasta? În dreptul penal moldav modern, nu există așa instituție, ca „consimțământul victimei la vătămare”, astfel poziția sinucigașului, exprimată de el înaintea survenirii morții, nu ar trebui să fie decisivă pentru concluzia despre prezența componentei de infracțiuni, însă trebuie să fie fundamentul pentru efectuarea cercetărilor cu atragerea specialiștilor din sfera psihologiei.

Faptele care au provocat sinuciderea victimei pot fi calificate ca fiind cele care determină persoana la sinucidere, numai dacă ele însele sunt periculoase din punct de vedere social, adică au o natură infracțională. Punerea în aplicare a unei acțiuni (sau inacțiuni) legale sau chiar a acțiunii imorale, devenită motivul sinuciderii (tentativă de sinucidere), nu poate caracteriza latura obiectivă a fetei penale, prevăzută de art.150 Cod penal.

Susținem ideea că determinarea la sinucidere poate fi săvârșită atât cu intenție, cât și din imprudență, pentru că dacă dispoziția normei nu indică o formă de vinovăție, atunci vinovăția poate fi fie sub formă de intenție (directă sau indirectă), fie sub formă de imprudență. Înlesnirea sinuciderii, în pofida faptului că în norma direct se specifică forma vinovăției, poate fi săvârșită doar cu intenția. Infracțiunea prevăzută de art.150 CP RM poate fi săvârșită și în participație. Așa cum a menționat pe bună dreptate L.M. Prozumentov, caracterizând formă participației la infracțiune de determinare sau înlesnirea sinuciderii: „conexiunea infracțională între participanți este de scurtă durată, nu este stabilă, dar, cu toate acestea, prezintă un pericol mai mare pentru societate comparativ cu, de exemplu, acțiunile ale unui singur infractor” [5, p.82].

Comportamentul care la prima vedere seamănă cu determinarea sau înlesnirea sinuciderii, se poate dovedi drept omor doar cu condiția dacă provoacă nu suicid, ci lipsirea de viață. Acest lucru este posibil atunci când voința victimei care, se pare, să se sinucidă „cu propriile mâini” nu participă de fapt la acest proces. Fie voința este paralizată cu forța (de exemplu, prin influența factorilor psihotropi), fie absentează din motive de natură psihologică diferită (bolnav mintal, minor) sau nu se manifestă în actul de sinucidere din cauza faptului că persoana a fost înșelată. În plus, victima poate fi pusă într-o situație numită „situația alegerii fatidice”, unde „nu există a treia alegere”. Astfel de cazuri apar atunci când, amenințată cu lipsirea de viață, persoana este impusă să se împuște, să bea otravă, să sară de la înălțime etc.

În Republica Moldova până în ziua de azi în niciun act nu este dată definiția fenomenului de sinucidere, de aceea considerăm necesar introducerea explicației termenului de „sinucidere” în partea generală a CP RM în conținutul capitolului XIII „Înțelesul unor termeni sau expresii din prezentul cod”, includerea art. 134¹⁵ CP cu următorul conținut: *Sinuciderea este orice caz de moarte care rezultă direct sau indirect dintr-un act pozitiv sau negativ săvârșit de victima însăși și despre care aceasta știe ce rezultat va produce, rezultat pe care victima îl dorește.*

Referințe:

1. The Brunei Penal Code, adopted on 01.05.1952. [Accesat 28.03.2020]. Disponibil: http://www.agc.gov.bn/AGC%20Images/LAWS/ACT_PDF/Cap.22a.pdf
2. The Indian Penal Code, adopted on 06.10.1860. [Accesat 28.03.2020]. Disponibil: <https://www.indiankanoon.org/doc/1569253/>
3. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea specială*. Vol. I. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1328 p. ISBN 978-9975-53-469-7
4. СОРОКИНА, Е. Н., ВАЛЯЕВА, А. В. Доведение до самоубийства: уголовно-правовой и виктимологический аспекты. В: *Наука. Общество. Государство*, 2017, nr.1. [Accesat 03.04.2020]. Disponibil: <https://esj.pnzgu.ru>
5. ПРОЗУМЕНТОВ, Л. М. *Групповое преступление: вопросы теории и практики*. Томск: Издательство Томского университета, 2010. 164 с. ISBN 978-5-7511-1933-1.